
Τελική Έκθεση Αξιολόγησης
Της Συμβουλευτικής Ομάδας του Πανεπιστημίου Κύπρου
Προς το Τμήμα Περιβάλλοντος του ΥΠΓΑΠ
για την Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων Στο Περιβάλλον
από την Κατασκευή και Λειτουργία Μονάδας Ασφαλτικού Σκυροδέματος
Στην Κοινότητα Παρεκκλησιάς της Εταιρίας “Cyfield Quarries Ltd”

14 Δεκεμβρίου 2020

Συμβουλευτική Ομάδα:

Μαρίνα Νεοφύτου, Καθηγήτρια (Συντονίστρια)

Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος, Πολυτεχνική Σχολή

Ανδρέας Κυπριανού, Αναπληρωτής Καθηγητής

Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Κατασκευαστικής, Πολυτεχνική Σχολή

Μιχάλης Πέτρου, Καθηγητής

Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος, Πολυτεχνική Σχολή

Λουκάς Λουκά, Αναπληρωτής Καθηγητής

Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Κατασκευαστικής, Πολυτεχνική Σχολή

1. Εισαγωγή

Η παρούσα τελική έκθεση αξιολόγησης της υποβληθείσας Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) πραγματοποιείται κατόπιν υποβολής προκαταρκτικής αξιολόγησης της ίδιας ΜΕΕΠ προς το Τμήμα Περιβάλλοντος (ΤΜΗΠΕ) όσον αφορά την πληρότητα της μελέτης και αναγκαία επιπρόσθετα στοιχεία (στις 7 Δεκεμβρίου), καθώς επίσης και επιτόπιας επίσκεψης στην ευρύτερη περιοχή μελέτης (10 Δεκεμβρίου, 9πμ-12μ) και κατόπιν παρακολούθησης της Δημόσιας Διαβούλευσης (10 Δεκεμβρίου, 4μμ-6μμ). Σχόλια και διευκρινίσεις επί της Προκαταρκτικής Έκθεσης Αξιολόγησης της Συμβουλευτικής Ομάδας του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΣΟΠΚ) έχουν δοθεί από τον Μελετητή της ΜΕΕΠ προς το ΤΜΗΠΕ και έχουν ληφθεί υπόψη στην προετοιμασία της Τελικής αυτής Έκθεσης Αξιολόγησης. Στην επιτόπια επίσκεψη στην ευρύτερη περιοχή μελέτης παρευρέθηκαν μέλη της Συμβουλευτικής Ομάδας του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΣΟΠΚ) μαζί με εκπροσώπους του Τμήματος Περιβάλλοντος καθώς επίσης και εκπροσώπους του Κοινοτικού Συμβουλίου Παρεκκλησιάς.

Σημειώνεται ότι στις απαντήσεις του ο Μελετητής αναφέρει ότι έχει προσυμφωνήσει με το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΤΕΕ) ή το ΤΜΗΠΕ για τον τρόπο εκτέλεσης συγκεκριμένων μεθοδολογικών διαδικασιών με συγκεκριμένο τρόπο. Υποδεικνύουμε ότι υπό το φως νέων δεδομένων που αναδύονται με την υποβολή αυτής της Τελικής Αξιολόγησης και της περαιτέρω διερεύνησης από την ΣΟΠΚ, το ΤΜΗΠΕ όπως και το ΤΕΕ, δεν είναι υποχρεωμένοι να επιμείνουν στην αρχική τους υπόδειξη, αλλά τουναντίον, για λόγους δημοσίου συμφέροντος και δημόσιας υγείας, να ζητήσουν το απαιτούμενο περιεχόμενο για την ΜΕΕΠ.

Σε αυτό το σημείο, κρίνουμε ως ΣΟΠΚ να υπενθυμίσουμε ότι μία ΜΕΕΠ αποτελεί, όπως φαίνεται και πιο ξεκάθαρα και από τον πρωτογενή (αγγλικό) όρο *Environmental Impact Assessment*, μια **κριτική αξιολόγηση** στη βάση ενός συνόλου πληροφοριών (είτε αυτές είναι άμεσα πρωτογενή δεδομένα είτε είναι αποτελέσματα ανάλυσης και επεξεργασίας πρωτογενών δεδομένων) **άμεσα σχετικών με το έργο**, με **ξεκάθαρο και διαφανή τρόπο** έτσι ώστε η τελική **αποτίμηση** των επιπτώσεων να υποστηρίζεται με ορθολογική τεκμηρίωση ως προς το/ην όποιον/α ενδιαφερόμενο/η και **να μην είναι ή παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα υποκειμενικής ή αυθαίρετης κρίσης**. Αυτό καθίσταται εξαιρετικά σημαντικό στη διαδικασία ποσοτικοποίησης της εκτίμησης (ή της αποτίμησης), όπου σε διαφορετική περίπτωση η ποσοτικοποίηση στην ΜΕΕΠ μπορεί εύκολα να αμφισβητηθεί.

Είναι επίσης σημαντικό να διευκρινίσουμε ότι οι ελάχιστες απαιτήσεις που προδιαγράφονται μέσα στο νομικό πλαίσιο για την υποβολή μίας ΜΕΕΠ τις καθιστά αναγκαίες για συμπερίληψή τους αλλά όχι κατ' ανάγκην επαρκείς απαιτήσεις, σε κάθε περίπτωση, για την αποδοχή των πορισμάτων της ΜΕΕΠ. Επίσης διευκρινίζουμε ότι ο καθορισμός για «baseline scenario» αναφέρεται στο βασικό σενάριο κατάστασης στη βάση των υφιστάμενων δεδομένων, χωρίς δηλαδή την προαπαιτήση για επεξεργασία εναλλακτικών όσον αφορά το χρόνο, σεναρίων, π.χ. μελλοντικών κάτω από διαφορετικές πιθανές ή δυνατές εξελίξεις των υφιστάμενων δεδομένων. Όμως, **κάτω από το “baseline scenario” (δηλ. υφιστάμενων δεδομένων), είναι δυνατό να είναι αναγκαία η εξέταση ορισμένων χαρακτηριστικών περιπτώσεων** στη βάση της πολύπλοκης φύσης της λειτουργίας ενός προτεινόμενου έργου, **επειδή το “baseline scenario” δεν μπορεί να αντιπροσωπευθεί με μία μόνο μέση κατάσταση, δηλ. υπάρχουν περιπτώσεις όπου η απλοποίηση με μία μέση κατάσταση αποτελεί υπερ-απλούστευση, με την έννοια ότι δεν ανταποκρίνεται ούτε αντιπροσωπεύει στον ελάχιστο βαθμό την πραγματικότητα – τόσο εμπειρικά για τους αποδέκτες όσο και λειτουργικά.**

2. Επιτόπια Επίσκεψη: Παρατηρήσεις σε σχέση με την υπό-αξιολόγηση ΜΕΕΠ και το πρόγραμμα παρακολούθησης

Κατά την επίσκεψη τόσο στη νέα προτεινόμενη θέση όσο και στην υφιστάμενη εργοστασιακή μονάδα παραγωγής ασφάλτου (με απόσταση 2km περίπου μεταξύ τους) έγιναν κάποιες σημαντικές παρατηρήσεις που επηρεάζουν περαιτέρω την αξιολόγηση της ΜΕΕΠ όσον αφορά την πληρότητά της. Συνοπτικά, οι παρατηρήσεις από την επιτόπια επίσκεψη στην υφιστάμενη μονάδα αφορούν τον εντοπισμό των εξής: α) ύπαρξη σημαντικών διαρροών (εκτός κανονικών συνθηκών) ρυπογόνων αερίων εκπομπών από άλλα σημεία εκτός του φουγάρου, β) ύπαρξη σε συνεχή βάση δονήσεων μεγάλης έντασης, γ) ύπαρξη θορύβου πέραν των αναμενόμενων αιτιών.

Οι σοβαρές διαρροές ρυπογόνων αερίων εκπομπών εκτιμάται ότι προκύπτουν από την μη-κανονική συντήρηση της μονάδας. Επιπρόσθετα, δύναται από τις σκυροθραυστικές δραστηριότητες να **προκύπτουν δονήσεις στο έδαφος** που να επιταχύνουν τη φθορά διαφόρων μηχανολογικών στοιχείων της μονάδας που αλυσιδωτά προκαλούν **αζυγοσταθμίες σε περιστρεφόμενα στοιχεία που ενισχύουν τις δονήσεις στις οποίες υπόκειται η μονάδα, και κατ' επέκταση σε ενδεχόμενες αστοχίες των υλικών, της στατικής επάρκειας καθώς επίσης και της ασφάλειας της κατασκευής.** Επιπρόσθετη συνέπεια των δονήσεων είναι και αύξηση της κανονικά αναμενόμενης έντασης του θορύβου.

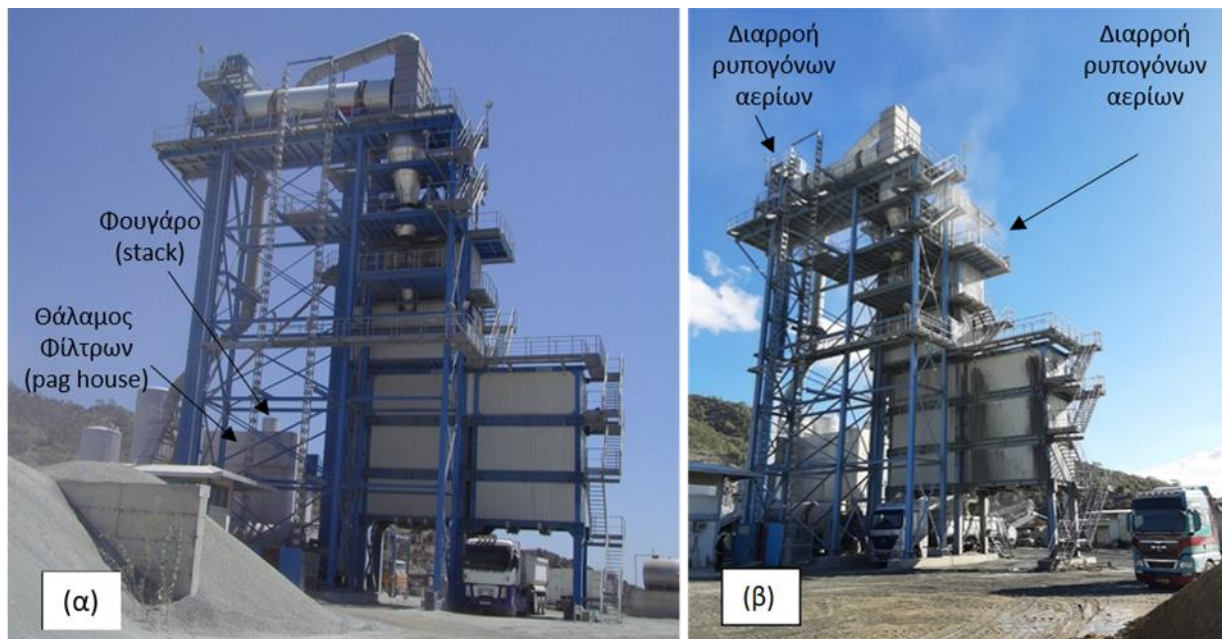
Σημειώνεται ότι πολύ παρόμοια, εξίσου σοβαρά προβλήματα, έχουν εντοπιστεί και σε πρόσφατη επίσκεψη άλλης εργοστασιακής μονάδας παραγωγής ασφάλτου του ίδιου ιδιοκτήτη έργου στη Λευκωσία. **Αυτές οι παρατηρήσεις καταδεικνύουν την έλλειψη συνέπειας και τεχνικής επάρκειας της επιτήρησης των μονάδων για τη διασφάλιση της ενδεδειγμένης λειτουργίας τους από τον ιδιοκτήτη των μονάδων, με σοβαρές συνέπειες τόσο για την ασφάλεια της κατασκευής όσο και για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.**

Από την επιτόπια επίσκεψη στη νέα-προτεινόμενη τοποθεσία, έχουν γίνει επίσης παρατηρήσεις οι οποίες εισάγουν **νέα στοιχεία στην αξιολόγηση της χωροθέτησης.** Οι παρατηρήσεις αφορούν **(α) την ύπαρξη επιπρόσθετου υποστατικού παραγωγής ασφάλτου στην ευρύτερη περιοχή μελέτης,** άλλης ιδιοκτήτριας εταιρίας, παράνομη κατά την μαρτυρία των μελών του κοινοτικού συμβουλίου, **και που δεν εμφανίζεται με οποιονδήποτε τρόπο στην ΜΕΕΠ** όσον αφορά την συνολική επιβάρυνση ανεξαρτήτως εν τέλη αν είναι παράνομο ή όχι το εν λόγω υποστατικό **(β) την ανάδειξη του αντιπροσωπευτικού βαθμού υφιστάμενης επιβάρυνσης του περιβάλλοντος** από ρυπογόνες εργοστασιακές μονάδες για τις οποίες δεν έχουν υποβληθεί ΜΕΕΠ, και **(γ) την αντιπροσωπευτική ανάδειξη του υφιστάμενου χαρακτήρα της περιοχής και της δυναμικής αξιοποίησης της και χρήσης της** από τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής.

2.1 Διαρροές μη-αναμενόμενων ρυπογόνων αερίων εκπομπών

Η Εικόνα 1α(αριστερά) δείχνει την υφιστάμενη ασφατική μονάδα της CyField Quarries Ltd στην Παρεκκλησιά. Η μη-εκπομπή από το φουγάρο δείχνει ότι η μονάδα κατά τη λήψη της φωτογραφίας δεν βρίσκεται σε λειτουργία. Η Εικόνα 1β(δεξιά) από την επιτόπια επίσκεψη δείχνει την ασφατική μονάδα της Cyfield Quarries Ltd στην Παρεκκλησιά σε λειτουργία. Στην εικόνα 1β παρατηρούμε ότι υπάρχουν επιπρόσθετες σημαντικές διαρροές στην ατμόσφαιρα μη-φιλτραρισμένων αερίων από τα δύο σημεία που σημειώνονται πάνω στην εικόνα με βέλη. Αυτές οι διαρροές προκύπτουν από τεχνολογική ανεπάρκεια στην εγκατάσταση και την ανεπαρκή συντήρηση. Υπό κανονική λειτουργία οι ρυπογόνες εκπομπές θα έπρεπε να επέστρεφαν στο θάλαμο φίλτρων μέσω αγωγών και οι αναμενόμενες εκπομπές του φιλτραρισμένου αέρα να βγαίνουν μόνο από το φουγάρο. Αυτό είναι ένα παράδειγμα για το ότι **παρά το γεγονός ότι η υφιστάμενη μονάδα είναι επίσης κλειστού-τύπου μονάδα παραγωγής, και ως εκ τούτου οι εκπομπές από το φουγάρο**

κανονικά θα έπρεπε να ήταν μηδενικές ή σχεδόν μηδενικές, παρατηρούνται σημαντικές ρυπογόνες εκπομπές σε διάφορα σημεία-αδυναμίες της εργοστασιακής κατασκευής που αλλοιώνουν την κατάσταση όσον αφορά τις πραγματικές εκπομπές σε συστηματική βάση.

Εικόνα 1: (α) Η υφιστάμενη ασφαλτική Μονάδα CyField στην Παρεκκλησιά εκτός φάσης λειτουργίας. Πηγή: <https://cyfieldgroup.com/commercial-company/cyfield-asphalt-ltd> (β) Η υφιστάμενη ασφαλτική Μονάδα CyField στην Παρεκκλησιά σε λειτουργία από φωτογραφία κατά την επιτόπια επίσκεψη στις 10/12/20. Πηγή: Αρχείο Συμβουλευτικής Ομάδας Πανεπιστημίου Κύπρου.

Κατά την κανονική λειτουργία μιας ασφαλτικής μονάδας παράγονται ρυπογόνα αέρια σε διάφορα σημεία της διαδικασίας. Συγκεκριμένα, η Εικόνα 2 αναπαριστάει διαγραμματικά μια ασφαλτική μονάδα υπό κανονική λειτουργία με υποδεικνυόμενα τα σημεία εκπομπών. Οι ρυπογόνες εκπομπές από τον αποξηραντή, αναβατόριο και ταλαντευόμενα κόσκινα μεταφέρονται μέσω αγωγών στον θάλαμο φίλτρων και μετά από ειδική διεργασία φιλτραρίσματος εκπέμπεται από το φουγάρο καθαρός αέρας.

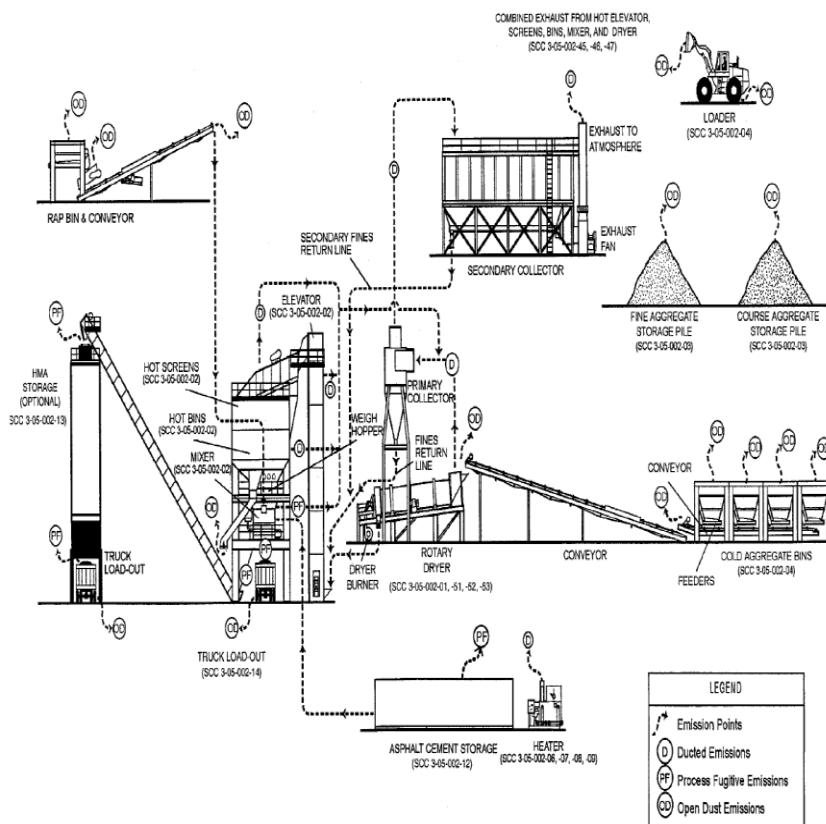
Στη ΜΕΕΠ του Προτεινόμενου Έργου (ΠΕ) δίνονται σε παράρτημα τα τεχνικά χαρακτηριστικά της μονάδας που προτείνεται να εγκατασταθεί, όμως δεν παρουσιάζεται το πρόγραμμα συντήρησης που θα πρέπει να ακολουθείται ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή προδιαγεγραμμένη λειτουργία της μονάδας. Επίσης σημαντική είναι η διαδικασία και το χρονοδιάγραμμα συντήρησης του θαλάμου φίλτρων η οποία απουσιάζει από την ΜΕΕΠ.

2.2 Δονήσεις-Κραδασμοί-Θόρυβος-Οσμές

Εξίσου σημαντική παρατήρηση από την επιτόπια επίσκεψη ήταν ο εντοπισμός μη-αναμενόμενων δονήσεων μεγάλης έντασης - κοντά στο περιστρεφόμενο αποξηραντή. Αυτό έχει δύο συνέπειες. Η μια είναι η άμεση φθορά του εξοπλισμού του αποξηραντή και του καυστήρα. Η άλλη είναι η μετάδοση των δονήσεων είτε μέσω του εδάφους ή των υπόλοιπων στοιχείων που συνδέουν τον αποξηραντή με την υπόλοιπη μονάδα. Μέσω των μεταδιδόμενων δονήσεων επιταχύνεται η φθορά άλλων στοιχείων όπως είναι οι αγωγοί αερίων και κατασκευαστικά στοιχεία της μονάδας. **Οι συνέπειες τέτοιων φθορών είναι η δημιουργία κινδύνου αστοχίας με ρίσκο πρόκλησης ατυχήματος και δημιουργία επιπλέον ανεπιθύμητων διαρροών.** Κατά την

εγκατάσταση καινούργιων μονάδων πρέπει να επιβεβαιωθεί ότι οι δονήσεις που παράγονται είναι σε αποδεκτά όρια και ότι όλα τα μέτρα απορρόφησης ή απόσβεσης τους έχουν παρθεί. **Επομένως στο πρόγραμμα εγκατάστασης της νέας μονάδας, θα πρέπει να παρέχεται πρόγραμμα τακτικής επιτήρησης και διασφάλισης ικανοποιητικής απόσβεσης δονήσεων. Αυτό δεν περιγράφεται ούτε παρέχεται στην ΜΕΕΠ.**

Η έντονη χρονο-τοπικότητα των οσμών, επιβεβαιώθηκε και κατά την επιτόπια επίσκεψη στην περιοχή μελέτης. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια μετακίνησης της ΣΟΠΚ από την προτεινόμενη χωροθέτηση προς την κοινότητα Παρεκκλησιάς με ιδιωτικό όχημα, ήταν χαρακτηριστική η περίπτωση έντονων οσμών ασφάλτου όταν στο δρόμο έτυχε να βρίσκεται μπροστά ένα φορτηγό στη διαδικασία μεταφοράς ασφαλτικού σκυροδέματος. Οι έντονες οσμές ασφάλτου ήταν κάτι περισσότερο από αισθητές και δυσάρεστες σε βαθμό που σε λίγα λεπτά, μέλος της ΣΟΠΚ, είχε έντονους παρατεταμένους πονοκεφάλους. Αυτή είναι ήδη μια συχνή και συστηματική κατάσταση που χαρακτηρίζει την υφιστάμενη κατάσταση, η οποία δεν έχει επαρκώς εκτιμηθεί.

Εικόνα 2: Διάγραμμα διεργασιών σε ασφαλτική μονάδα με ένδειξη των μερών στις διεργασίες όπου υπάρχουν εκπομπές. Πηγή: EPA-454/R-00-019, Hot Mix Asphalt Plants Emission Assessment Report

2.3 Τοποθεσία - Υφιστάμενη Κατάσταση - Χωροθέτηση

Η επιτόπια επίσκεψη στη νέα-προτεινόμενη τοποθεσία ανέδειξε, με την παρουσία του Κοινοτικού Συμβουλίου, την ύπαρξη άγνωστης μέχρι στιγμής για το ΤΜΗΠΕ, (πιθανότατα παράνομη) εργοστασιακής μονάδας παραγωγής ασφάλτου που προφανώς δεν είναι καταγεγραμμένη στις υφιστάμενες και δεν προσμετρείται στην υφιστάμενη επιβάρυνση της περιοχής. Είναι επίσης εμφανείς οι υφιστάμενες

επιπτώσεις στην ατμόσφαιρα από την αιωρούμενη σκόνη από τις 3 σκυροθραυστικές μονάδες αλλά και από την παρουσία της εργοστασιακής μονάδας παραγωγής σκυροδέματος. Αυτή η κατάσταση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως υπόβαθρο αντίστοιχο αστικού κέντρου.

Η επιτόπια επίσκεψη κατέδειξε επίσης ότι το προτεινόμενο έργο θα αποτελεί μια **έντονη παρέμβαση στο άμεσο φυσικό περιβάλλον, με παρέμβαση και στην αισθητική τοπίου, και συμβάλει ήδη στην αποψίλωση της προέκτασης του Δάσους Λεμεσού στην περιοχή μελέτης, με τη χαμηλή αλλά έντονη θαμνοειδή βλάστηση, πολύτιμη για το τοπικό δυναμικό μείωσης των επιπτώσεων της τοπικής κλιματικής αλλαγής. Η προτεινόμενη τοποθεσία του προτεινόμενου έργου εντάσσεται μέσα σε Γεωργική Ζώνη, και εφάπτεται Δασικής και Ζώνης Προστασίας. Είναι καθαρά μια βίαιη παρέμβαση που όχι μόνο αλλοιώνει δραστικά τον χαρακτήρα της περιοχής αλλά αποτρέπει τη διατήρηση και αναζωογόνηση του τοπικού δάσους που αποτελεί πνεύμονα και πυρήνα μέτρων δράσης μείωσης κατά της κλιματικής αλλαγής όπως καταδεικνύεται και στο Εθνικό Σχέδιο-Πλάνο Δράσης για την Ενέργεια και το Κλίμα για την περίοδο 2021-30. Επίσης αποτελεί σημείο καμπής για αλλαγή του χαρακτήρα της ζώνης, φαινόμενο που παρατηρείται συχνά στην διεθνή και τοπική πρακτική.**

Στην επιτόπια επίσκεψη μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου υπέδειξαν, επίσης, μονοπάτι το οποίο οι κάτοικοι της περιοχής χρησιμοποιούν συχνά ως μονοπάτι για περπάτημα και ως ποδηλατική διαδρομή συμβάλλοντας στην ποιότητα ζωής τους. **Το Κοινοτικό Συμβούλιο μας ενημέρωσε ότι κάνει προσπάθειες μέσα από διάφορα προγράμματα για να αναδειχθεί επίσημα και να αναγνωρισθεί ως θεματικό μονοπάτι και ποδηλατική διαδρομή και να αποτελέσει δράση αγροτικής ανάπτυξης και οικο-τουρισμού για τις γύρω κοινότητες.** Αυτό καταδεικνύει την άλλη δυναμική που έχει ο χαρακτήρας της περιοχής, η οποία ανατρέπεται με την ενδεχόμενη εγκατάσταση εργοστασιακής μονάδας παραγωγής ασφάλτου. Η Εικόνα 3 αναδεικνύει ότι η αποψίλωση της δασικής περιοχής είναι καθαρά αποτέλεσμα ανθρωπογενούς παρέμβασης, πριν ο προτεινόμενος χώρος εγκριθεί. Η πιο πάνω διαπίστωση για την ασύμβατη επί της ουσίας και επί εδάφους χωροθέτηση επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι η προτεινόμενη τοποθεσία εμπίπτει σε Γεωργική Ζώνη και εφάπτεται Δασικής Ζώνης.

Εικόνα 3: Φωτογραφία από την επιτόπια επίσκεψη στις 10/12/20 στη νέα-προτεινόμενη τοποθεσία. Στο κέντρο της φωτογραφίας φαίνεται το μονοπάτι το οποίο το Κοινοτικό Συμβούλιο υπέδειξε ως επιδιωκόμενο θεματικό μονοπάτι και ποδηλατόδρομο, ενώ στο κάτω μέρος της φωτογραφίας φαίνονται τα όρια της προτεινόμενης χωροθέτησης – ήδη παρέμβασης (Αρχείο Συμβουλευτικής Ομάδας Πανεπιστημίου Κύπρου)

3. Δημόσια Διαβούλευση

Εντός της υποβληθείσας ΜΕΕΠ, οι δράσεις που περιλαμβάνονται για διαβούλευση με τις εμπλεκόμενες κοινότητες και κατοίκους είναι πολύ περιορισμένες, και ως εκ τούτου δεν καταγράφεται οποιαδήποτε ουσιαστική ανατροφοδότηση.

Τις 10 Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή δημόσια διαβούλευση συντονισμένη από το ΤΜΗΠΕ. Σημειώνεται ότι η ειδοποίηση που δόθηκε στους κατοίκους για την ημέρα ήταν 3 ημέρες και έλαβε χώρα σε ώρες κατά κοινόν εργάσιμες (4-6μμ). Σημειώνουμε ότι οι δημόσιες διαβουλεύσεις πρέπει να δίνουν ικανοποιητικό χρόνο ειδοποίησης στο εμπλεκόμενο κοινό για να μπορούν ουσιαστικά να ανταποκριθούν και να λαμβάνει υπόψη του δημογραφικά χαρακτηριστικά του κοινού στο οποίο απευθύνεται. Κατά την δημόσια διαβούλευση υποβλήθηκε από τους παρόντες ότι:

- Η κοινότητα έχει έντονες ενστάσεις για την προοπτική αυτή και έχει ενημερώσει ότι έχει υποβάλει και επίσημα την ένστασή της τόσο στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως (ημερ. 27 Φεβρ) όσο και στον Έπαρχο (Μάρτιο 2020), τους οποίους καλούν για άμεσο τερματισμό των εν λόγω ενεργειών. **Αυτές οι ενστάσεις (Φεβρουαρίου-Μαρτίου 2020) δεν καταγράφονται πουθενά στην υποβληθείσα ΜΕΕΠ (ημερ. Ιουνίου 2020).**
- Μέλη του κοινοτικού συμβουλίου Παρεκκλησιάς σημείωσαν την απουσία πρόσκλησης των κοινοτήτων Πρασιού-Κελλακίου, οι οποίες, όπως ανέφεραν τα μέλη, έχουν επίσης σημαντικές ενστάσεις, και για τη χρήση δασικής γης για την υφιστάμενη τοποθεσία και οι οποίες έχουν αποσταλεί.
- Το κοινοτικό συμβούλιο καταθέτει ότι βιώνει καθημερινά έντονα προβλήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης ιδιαίτερα σε πρωινές ώρες αιχμής (που συμπίπτει με την διακίνηση των μεταφορικών φορτηγών ασφάλτου), αλλά και δυσφορίας λόγω των ρύπων όπως και έντονων δυσάρεστων οσμών κυρίως κατά την κυκλοφορία των φορτηγών που μεταφέρουν το ασφατικό σκυρόδεμα.
- Στο επιχείρημα ότι η προτεινόμενη μετακίνηση δεν επιβαρύνει περαιτέρω την κατάσταση, οι κάτοικοι εξέφρασαν έντονα ότι η παρούσα κατάσταση δεν είναι καθόλου αποδεκτή και ότι για την παρουσία της υφιστάμενης μονάδας δεν υπάρχει κάποια περιβαλλοντική έγκριση ή κάποια αντίστοιχη ΜΕΕΠ.
- Εξέφρασαν την έντονη ένσταση τους για την υποβάθμιση της περιοχής τους, της ποιότητας ζωής τους και ως εκ τούτου και της αξίας της γης τους. Για αυτούς τους λόγους δηλώνουν κατηγορηματικά ότι θα συνεχίσουν να ενίστανται έντονα.
- Εξέφρασαν την έντονη ανησυχία για την ρύπανση των επιφανειακών νερών από σκόνη που ενδεχόμενα να περιέχει επικίνδυνα στοιχεία από ασφαλτικά υλικά, και τις επιπτώσεις στον ποταμό ή/και κάποια ρυάκια που υπάρχουν στην περιοχή εφαιπτόμενα του τεμαχίου και την ρύπανση στους υπόγειους υδροφορείς της περιοχής από τους οποίους εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό οι γεωργικές καλλιέργειες τους, κυρίως σε ντομάτες, που τροφοδοτούν το μεγαλύτερο μέρος της Κύπρου

Νοείται ότι οι απόψεις αυτές δεν παρατίθενται στη Μελέτη και ούτε υπάρχει σχολιασμός για το βαθμό στον οποίο ουσιαστικά λήφθηκαν υπόψη. Οι δημόσιες διαβουλεύσεις γίνονται για να συμπεριλαμβάνεται ουσιαστικά η ανατροφοδότηση του κοινού και να λαμβάνεται τεκμηριωμένα υπόψη στον σχεδιασμό του έργου και όχι για να τηρείται τυπικά μια γραφειοκρατική διαδικασία ως προ-απαιτούμενο μιας έγκρισης. Γι' αυτό είναι επίσης σημαντικό να δίνεται επαρκής χρόνος τόσο για ουσιαστική ενημέρωση όσο και για την ανάλογη ανάδραση στη ΜΕΕΠ.

4. ΜΕΕΠ

4.1 Χωροθέτηση και υποστηρικτικό σκεπτικό για τον πολεοδομικό σχεδιασμό

Όπως υποδεικνύεται και στην προκαταρκτική αξιολόγηση της εν λόγω ΜΕΕΠ, **δεν υπάρχει οποιαδήποτε υποστηρικτική τεκμηρίωση της επιλογής χωροθέτησης στη βάση οποιουδήποτε σκεπτικού με πολεοδομικά κριτήρια και παραμέτρους.** Παρουσιάζεται ως μοναδικό κριτήριο η προσωπική επιλογή του ιδιοκτήτη έργου (με κύριο κριτήριο το οικονομικό κριτήριο - λόγω του αναμενόμενου μειωμένου κόστους μεταφοράς σκύρων προς στην ασφατική μονάδα) και γι' αυτό τον λόγο δεν εξετάζονται ως ενδείκνυται εναλλακτικές τοποθεσίες. Εξετάζονται μόνο εναλλακτικά σενάρια

Τελική Έκθεση Αξιολόγησης της Συμβουλευτικής Ομάδας Πανεπιστημίου Κύπρου για την ΜΕΕΠ – Παρεκκλησιά/Cyfield

ως προς την τεχνολογία κλπ. Η επιλογή διερεύνησης μιας μοναδικής τοποθεσίας είναι αυθαίρετη και αναδεικνύει ξεκάθαρα τις σοβαρές εν γένει αδυναμίες που προκύπτουν στην διασφάλιση της ποιότητας μιας ΜΕΕΠ λόγω της εν γένει σχέσης εξάρτησης μεταξύ του εκάστοτε ιδιοκτήτη έργου και του εκάστοτε εγδοδομένου από τον ιδιοκτήτη Μελετητή της ΜΕΕΠ. Το σχόλιο αυτό γίνεται δεδομένης και της υπό εξέλιξη συζήτησης που γίνεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων για την τροποποίηση του Νόμου περί ΜΕΕΠ και Μελετητών ΜΕΕΠ.

Το γεγονός ότι σύμφωνα με τη υποβληθείσα ΜΕΕΠ, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως μπορεί να επιλαμβάνεται και να αποφασίζει χωρίς να χρειάζεται να ενισχύεται με επιπρόσθετη ενημέρωση από τη σχετική υποστηρικτική ανάλυση που προκύπτει από τα συγκεκριμένα τοπικά στοιχεία που αναλύει η ΜΕΕΠ του προτεινόμενου έργου, αναδεικνύει την αδυναμία να λαμβάνονται υπόψη όλες οι άμεσα σχετικές τοπικές πληροφορίες για το προτεινόμενο έργο, ολιστικά, στη διαδικασία λήψης απόφασης. Επομένως, ο εκάστοτε Μελετητής πρέπει να συμπεριλαμβάνει στη ΜΕΕΠ μια συνιστώσα ολιστικής θεώρησης όσον αφορά την χωροθέτηση που να απορρέει από τα συγκεκριμένα τοπικά δεδομένα του έργου, με τα οποία να ενημερώνεται επιπρόσθετα και ενδεχομένως κρίσιμα η διαδικασία λήψης απόφασης από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως.

Για παράδειγμα απουσιάζει από την ανάλυση της ΜΕΕΠ, ο δυναμικός χαρακτήρας της χρήσης της ευρύτερης περιοχής και οι τάσεις εξέλιξης ή μεταβολής κάποιων ζωνών, π.χ. το ότι υπάρχει έγκριση για ανέγερση περιφερειακού γυμνασίου στην περιοχή μελέτης δεν συμπεριλαμβάνεται ούτε λαμβάνεται υπόψη, όπως ούτε και οποιεσδήποτε δραστηριότητες που συνάδουν με τον έντονο γεωργικό και κατ' επέκταση βιοποριστικό χαρακτήρα της περιοχής, και σχετίζονται με τη τροφική αλυσίδα, την αξία της γης όπως επίσης και τα πλάνα και τους στόχους του Κοινοτικού Συμβουλίου για ανάδειξη της περιβαλλοντικής αξίας και οικολογίας της περιοχής για αγροτική ανάπτυξη. Αυτά τα σημεία είναι εξαιρετικά σημαντικά στην κριτική αξιολόγηση για αδειδότηση από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως.

4.2 Επιπτώσεις στην Ατμοσφαιρική ρύπανση

Η παρουσίαση της ανάλυσης της διασποράς ρύπων (από τα σημεία εκπομπής των πηγών τους μέχρι τους εν δυνάμει αποδέκτες) είναι ελλιπής και παρουσιάζει τέτοιες αδυναμίες που καθιστούν την λήψη απόφασης επί της σημαντικότερης επίπτωσης αναξιόπιστη. Συγκεκριμένα:

Ο υπολογισμός των εκπομπών είναι ελλιπής και όχι πειστικός όσον αφορά τα πραγματικά δεδομένα του έργου.

Το γεωφυσικό τοπογραφικό ανάγλυφο δεν λαμβάνεται υπόψη στη διασπορά όσον αφορά την αλλαγή της δυναμικής και συνεπώς της δομής της ροής. Το μοντέλο διασποράς βασίζεται σε γκαουσιανά πλούμια, κωνικοειδείς μορφές υποσταθερές συνθήκες ανάπτυξης, που όμως λόγω της διαφορετικής τοπικής μετεωρολογίας λόγω του ανάγλυφου της περιοχής δεν ισχύουν σε μεγάλο βαθμό.

Η μετεωρολογία αναφοράς στον κύριο τόμο της μελέτης αρχικά αναφέρεται στον Σταθμό της Γερμασόγιας, σε πρόσθετο παράρτημα αναφέρεται στην Παρεκκλησιά σε σημείο εξίσου αμφισβητήσιμο ως προς τη σχετικότητα δεδομένου του πολύπλοκου τοπογραφικού ανάγλυφου (πρόποδες Δάσους Λεμεσού, κοιλάδες, ανηφορικό τερρέν υπό τους αναμενόμενους καταβάτες/αναβάτες ανέμους) και ως εκ τούτου δεν λαμβάνονται υπόψη τα τοπικά μετεωρολογικά φαινόμενα που δημιουργούνται. Σημειώνεται ότι οι χάρτες διασποράς ρύπανσης που έχουν δοθεί στην πρώτη εκδοχή της ΜΕΕΠ δεν συνάδουν με τα ανεμορόδα και τον μετέπειτα χάρτη διασποράς και τα ανεμορόδα. Είναι εμφανές ότι ο υπολογισμός βασίζεται σε μian «μέση-χρονικά» κατάσταση που δεν συναντάται στην πραγματικότητα.

Επιπρόσθετα: ενώ η δυναμικότητα του φαινομένου διασποράς σε σχέση με τη δυναμικότητα λειτουργίας του έργου (δηλ. δεν υπάρχουν ομοιόμορφες περίοδοι) είναι ένα κυρίαρχο χαρακτηριστικό του έργου, και κατ' επέκταση της διαδικασίας λειτουργίας και εκπομπής των πηγών (δηλ. τυπικές ώρες λειτουργίες στην ημέρα και η χαρακτηριστική μετεωρολογία της περιόδου λειτουργίας της ημέρας), δεν γίνεται καμία ανάλυση σεναρίων-περίπτωσης (π.χ. μέσο

αναμενόμενο, ακραίο στη βάση περίπτωσης συνθηκών εκπομπής και μετεωρολογίας, εποχιακό στη βάση της διακύμανσης της μετεωρολογίας κλπ), δεν παρουσιάζεται η ανάλυση των εκπομπών (στην πηγή) που χρησιμοποιείται στο μοντέλο διασποράς. Π.χ. αναφέρεται το σενάριο με τους ψηλότερους ανέμους ως το χερίστο ενώ κατ'ακρίβειαν είναι ένα καλό σενάριο για διασπορά των ρύπων γιατί αναμιγνύεται σε μεγαλύτερους όγκους αέρα και συνεπώς οι συγκεντρώσεις και η αντίστοιχη έκθεση είναι χαμηλότερες. Χερίστα σενάρια συνήθως είναι οι συνθήκες χαμηλών ανέμων και νηνεμίας π.χ. κατά το καλοκαίρι. **Αυτά όπως και άλλες ελλείψεις που έχουν υποδειχθεί δεν δίδουν αξιόπιστη βάση λήψης απόφασης για την πιο κρίσιμη επίπτωση από το έργο.**

Ως απόλυτες συγκεντρώσεις των ρύπων στην γύρω ατμόσφαιρα παρουσιάζονται οι πρόσθετες επιβαρύνσεις από την λειτουργία του έργου και όχι οι αντικειμενικές συγκεντρώσεις που προκύπτουν λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεντρώσεις υποβάθρου της περιοχής από τις υφιστάμενες ανθρωπογενείς δραστηριότητες.

Δεν γίνεται ανάλυση των αντικειμενικών συγκεντρώσεων ως προς τις υπερβάσεις των ωριαίων/ημερησίων (ανάλογα) ορίων μέσα σε έναν ολόκληρο χρόνο, αλλά παρουσιάζεται ο ετήσιος μέσος και στη βάση του τι θεωρεί ο Μελετητής αντιπροσωπευτικό υπόβαθρο για την περιοχή, που είναι ο κυκλοφοριακός σταθμός Λεμεσού. Το γεγονός ότι δεν υπάρχουν σχετικές μετρήσεις στην περιοχή, δεν καθιστά τις μετρήσεις του σταθμού στο κέντρο της Λεμεσού ως σχετικές.

Για όλους αυτούς τους λόγους η χρήση του μοντέλου στην προκείμενη περίπτωση χρήζει πρωτίστως τεκμηριωμένης αξιολόγησης της εγκυρότητας του για τα συγκεκριμένα δεδομένα του έργου με πραγματικές μετρήσεις ατμοσφαιρικών ρύπων στην περιοχή πριν τη αξιόπιστη χρήση του.

Επιπρόσθετα η συσχέτιση των βιομηχανικών διαδικασιών με τα διάφορα στάδια εκπομπών και ο υπολογισμός της ποσότητας που χρησιμοποιείται στο μοντέλο διασποράς απουσιάζει. Εξαιρετικά σημαντική είναι η απουσία της τεκμηρίωσης του υπολογισμού των συνολικών ΠΑΥ (καρκινογόνων ρύπων) που ενώ φαίνεται να ξεπερνούνται αρχικά αλλά η μείωση τους μετέπειτα δεν υποστηρίζεται τεκμηριωμένα στη μεθοδολογία της ΜΕΕΠ.

4.3 Μελέτη Επιπτώσεων από Θόρυβο - Οσμές - Κραδασμούς

Οι χάρτες θορύβου που φαίνονται στα διαγράμματα 7.5 και 7.6 της ΜΕΕΠ δείχνουν ισοτροπική μετάδοση του ήχου. Λαμβάνοντας υπόψη το γεωγραφικό ανάγλυφο της περιοχής αυτό δεν αναμένεται. Στην μελέτη δεν υπάρχουν μετρήσεις πεδίου που να επικυρώνουν τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στους χάρτες 7.5 και 7.6. Επίσης η συναθροιστική επίπτωση από τον θόρυβο δεν είναι επαρκώς τεκμηριωμένη αφού δεν λαμβάνονται υπόψη δραστηριότητες από υφιστάμενες βιομηχανίες ασφατικού και μπετόν. Αυτό αποτρέπει την οιαδήποτε προσπάθεια εισήγησης τρόπων μείωσης του θορύβου. Τόσο η μελέτη των επιπτώσεων από το θόρυβο όσο και των οσμών είναι ελλιπής μεθοδολογικά και περιορισμένη όσον αφορά την παρουσίαση της ανάλυσης. Η διάχυση του ήχου όταν είναι απρόσκοπτα στην ατμόσφαιρα εξαρτάται και από τις ατμοσφαιρικές συνθήκες (π.χ. ταχύτητα ανέμου, θερμοκρασία κλπ) – δεν υπάρχει αναλυτικό υπόβαθρο που να υποστηρίζει τις δύο μετρήσεις που λήφθηκαν από την υφιστάμενη μονάδα σκυροθραυστικού, όπως ούτε επίσης στην παρουσίαση της αθροιστικής επίπτωσης από τη λειτουργία του προτεινόμενου έργου. **Δεδομένης της δυναμικότητας του φαινομένου της διάδοσης του θορύβου, και τις συγκεκριμένες ώρες λειτουργίας του προτεινόμενου έργου (π.χ. νυκτερινές ή πολύ πρωινές ώρες που ο θόρυβος υποβάθρου είναι πολύ χαμηλός), η αναφορά στις μετρήσεις στην υφιστάμενη μονάδα (ως 89 dBA και 76 dBA) δεν είναι επαρκώς προδιαγεγραμμένες και αναφερόμενες.** Με βάση τις προδιαγραφές του κατασκευαστή και του προτεινόμενου έργου, ο θόρυβος που παράγεται από την λειτουργία του ασφατικού δίδεται ως 113 – 115 dBA (ελλιπώς επίσης αναφερόμενες), και δεν δίνεται η αθροιστική επίπτωση στο θόρυβο και ο χαρακτηρισμός του ως προς την όχληση.

Παρομοίως η ανάλυση για τις οσμές, δίνεται περιγραφικά και όχι ως κριτική αξιολόγηση στη βάση των συγκεκριμένων δεδομένων του προτεινόμενου έργου και των δεσμευτικών δράσεων για διασφάλιση της αντιμετώπισης των επιπτώσεων.

Τέλος, δεν υπάρχουν μετρήσεις από τις δονήσεις που προκαλούνται από τα σκυροθραυστικά της περιοχής. Θα πρέπει να επιβεβαιωθεί ότι η λειτουργία τους δεν προκαλούν δονήσεις που υπερβαίνουν σε οριζόντια επιτάχυνση τα 0.9 m/s^2 .

4.4. Διαχείριση Στερεών και Υγρών Αποβλήτων καθώς και Προμηθειών

Η διαχείριση ειδικά των στερεών και υγρών αποβλήτων που προκύπτουν κατά τη λειτουργία της μονάδας είναι ασαφής ως προς το συγκεκριμένο είδος αποβλήτων και της επικινδυνότητάς τους - απλά παραπέμπεται σε μελλοντικές ενέργειες με αδειούχους οργανισμούς/εταιρίες. Επίσης, όπως διαφάνηκε στην επιτόπια επίσκεψη, οι προμήθειες υλικών και η φύλαξη τους ελεύθερα εκτεθειμένα στην ατμόσφαιρα είναι προβληματικά δεδομένα και δεν είναι η ενδεδειγμένη πρακτική.

Η ΜΕΕΠ πρέπει να διευκρινίζει συγκεκριμένα με ποιους τρόπους, και ποιες ενέργειες και συνεργασίες θα διασφαλιστεί εκ του σχεδιασμού και από την πρώτη μέρα λειτουργίας η διαχείριση πρώτων υλών και αποβλήτων με τρόπο που να διασφαλίζει την αποφυγή δημιουργίας «προσωρινών» μεν, αλλά ανεπιθύμητων και προβληματικών καταστάσεων δε για το περιβάλλον. Στο πλαίσιο της ΜΕΕΠ θα μπορούσε να γίνει και Ανάλυση Κύκλου Ζωής δεδομένης της φύσης του έργου.

4.5 Επιπτώσεις από τον Κυκλοφοριακό Φόρτο

Ο αναμενόμενος αυξημένος φόρτος (κυρίως σε ώρες αιχμής) επισημαίνεται αλλά δεν δίνεται ή προτείνεται οποιαδήποτε μέτρο απάβλυνσης, ούτε διαφαίνεται κάποια αξιολόγηση ή ανατροφοδότηση από την υφιστάμενη κατάσταση και ούτε κάποια εκτίμηση για το μέλλον.

Δεν γίνεται αναφορά στην επίπτωση από τις οσμές από τη διακίνηση ασφαλτικού σκυροδέματος διά μέσου σημαντικής οδικής αρτηρίας της κοινότητας.

4.6 Κίνδυνος Ατυχημάτων και Φυσικών Καταστροφών

Η ΜΕΕΠ δεν περιέχει επαρκή εκτίμηση κινδύνων που αφορούν δημόσια υγεία και ασφάλεια στην αποτίμηση των επιπτώσεων τους όπως προκύπτουν π.χ. από κίνδυνο έκρηξης και πυρκαγιάς.

Για παράδειγμα, νερό σε επαφή με ζεστή άσφαλτο δημιουργεί κίνδυνο έκρηξης. Παροχές και μέσα διανομής νερού θα πρέπει να βρίσκονται μακριά από τη ζεστή άσφαλτο. Επιπρόσθετα, τα αδρανή περιέχουν κρυσταλλικό διοξείδιο του πυριτίου που κατ' επανάληψη εισπνοή του δύναται να προκαλέσει καρκίνο του πνεύμονα. Επίσης, το κρυσταλλικό πυρίτιο αντιδρά βίαια με δυνατά οξειδωτικά μέσα, προκαλώντας πυρκαγιά και εκρήξεις.

Αυτά δημιουργούν σημαντικές υποχρεώσεις για απορρέουσες δράσεις σε ένα πρόγραμμα παρακολούθησης καθώς επίσης επιδεινώνει σημαντικά τις επιπτώσεις από τη χωροθέτηση κοντά σε δασική ζώνη, γεωργική ζώνη και οικιστική ζώνη. Π.χ. για αυτό το λόγο, πηγές ανάφλεξης θα πρέπει να είναι μακριά όχι μόνο από το τελικό προϊόν, αλλά και από γεωργικές δραστηριότητες που κατά μαρτυρία των μελών του κοινοτικού συμβουλίου στην επιτόπια επίσκεψη είναι έντονες και προμηθεύουν διάφορα γεωργικά προϊόντα σε παγκύπρια εμβέλεια.

4.7 Δημόσια Διαβούλευση και Ανατροφοδότηση από κοινότητες

Όπως προαναφέρθηκε και στο σχετικό τμήμα («Δημόσια Διαβούλευση») της Τελικής αυτής Αξιολόγησης, οι δράσεις για διαβούλευση εντός της υποβληθείσας ΜΕΕΠ, με τις εμπλεκόμενες κοινότητες και κατοίκους είναι πολύ περιορισμένες και ως εκ τούτου δεν καταγράφεται οποιαδήποτε ουσιαστική ανατροφοδότηση και ανασχεδιασμός του προτεινόμενου έργου που να λαμβάνει υπόψη τις γύρω κοινότητες. Τα πορίσματα της δημόσια διαβούλευσης που οργανώθηκε από το ΤΜΗΠΕ καταγράφονται στο σχετικό τμήμα της παρούσας Τελικής Αξιολόγησης.

5. Συμπερασματικά

Η υποβληθείσα ΜΕΕΠ **χρειάζεται σημαντικές και ουσιαστικές βελτιώσεις** τόσο μεθοδολογικά, αλλά όσο και στην κριτική παρουσίαση των επιπτώσεων, έτσι **ώστε να τεκμηριώνεται μια αξιόπιστη συνολική εικόνα των πορισμάτων της ΜΕΕΠ.**

Το γεγονός ότι η περιοχή έχει **υφιστάμενη βεβαρημένη κατάσταση η οποία δεν καταγράφεται και ούτε λαμβάνεται υπόψη στην ΜΕΕΠ, καθιστά τα πορίσματα της αμφισβητήσιμα για την εφαρμογή τους .**

Η διασφάλιση της τεχνολογικής επάρκειας στην εγκατάσταση της μονάδας καθώς επίσης και **δέσμευσης του ιδιοκτήτη του έργου σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα τακτικής διασφάλισης περιβαλλοντικής ποιότητας και συντήρησης της μονάδας είναι εξαιρετικά σημαντικές και αναγκαίες ανεξαρτήτως τελικής χωροθέτησης του έργου.** Αυτά δεν περιλαμβάνονται στην παρούσα ΜΕΕΠ.

Η ανατροφοδότηση από τη Δημόσια Διαβούλευση απουσιάζει όπως πρωτίστως και ο ουσιαστικός τρόπος με τον οποίο λήφθηκαν υπόψη αυτά.

Δεδομένης της πολυπλοκότητας ενός έργου παραγωγής ασφάλτου, τις μέχρι τώρα αντιδράσεις του κοινού, καθώς και το ότι έπεται μια σειρά αξιολογήσεων ΜΕΕΠ για παρόμοια έργα, το ΤΜΗΠΕ θα πρέπει να εξετάσει άμεσα την περίπτωση διενέργειας Στρατηγικού Σχεδιασμού Χωροθέτησης Ασφαλτικών Εργοστασιακών Μονάδων, με υπόδειξη σε παγκύπρια κλίμακα ενδεδειγμένων χώρων. Μια τέτοια διενέργεια είναι εφικτή εντός χρονοδιαγραμμάτων για τη μετακίνηση των ασφαλτικών και ενδείκνυται δεδομένου του αριθμού επερχόμενων ΜΕΕΠ για παρόμοια προτεινόμενα ασφαλτικά έργα από μετακίνηση από υφιστάμενες προβληματικές τοποθεσίες. Θα αποτελέσει ταυτόχρονα και σωστή βάση-αρχή για να συνεχίσει ένας μακρόπνοος σχεδιασμός που απορρέει από την εφαρμογή των δεσμευτικών υποχρεώσεων της Κύπρου για το Εθνικό Σχέδιο Πλάνο-Δράσης για την Ενέργεια και το Κλίμα 2021-30 και την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.